

Warszawa, 12 marca 2025 r.

Szanowny Pan
Prof. Adam Bodnar

Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

AI/DP/03/2025/10

Petycja

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. 2018 poz. 870) w imieniu organizacji pozarządowej Stowarzyszenie Amnesty International działającej w celu ochrony praw człowieka, wnoszę petycję w interesie publicznym z prośbą o:

1. uchylenie artykułu 152 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz.U. 2024 poz. 17, z późn. zm.). dotyczącego kryminalizacji przerywania ciąży za zgodą osoby w ciąży,
2. na podstawie art. 7 § 2 i 2a w zw. z § 34 Prawa o prokuraturze wydanie polecenia cofnięcia w trybie art. 14 § 2 k.p.k. aktu oskarżenia w sprawie przeciwko Justynie Wydrzyńskiej, wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 lutego 2025 r., sygn. akt II AKa 415/24 przekazanej do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie, oskarżonej o udzielenie kobiecie ciężarnej pomocy w przerwaniu ciąży z naruszeniem przepisów ustawy.

Jednocześnie wyrażam zgodę na ujawnienie danych Amnesty International jako podmiotu wnoszącego petycję, na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego.

UZASADNIENIE

Kryminalizacja aborcji w Polsce powoduje szereg naruszeń praw człowieka. Ze względu na aktualne prawo, osoby zmuszane są do szukania aborcji w niebezpiecznych warunkach lub z narażeniem swoich bliskich i innych osób pomagających im w dostępie do tego podstawowego zabiegu medycznego. Historie ostatnich lat pokazały, jak obowiązujące przepisy wprowadzają „efekt mrożący” i powodują zagrożenie życia dla osób w ciąży, gdyż lekarze i lekarki boją się robić aborcję nawet w sytuacjach przewidzianych w ustawie. Krzywdzące skutki braku zapewnienia dostępu do aborcji bez ograniczeń, opóźnień i restrykcji naruszających prawa człowieka, Amnesty International opisało szczegółowo w raporcie „Ruch nie do zatrzymania: Globalne wezwanie do uznania i ochrony tych, którzy bronią prawa do aborcji”¹.

Światowa Organizacja Zdrowia w swoich wytycznych z 2022 roku określiła, że „jasne, dostępne i oparte na standardach praw człowieka prawo i polityka są częścią zapewnienia sprzyjającego środowiska dla kompleksowej opieki aborcyjnej”. Dlatego też wzywa ona państwa do pełnej dekryminalizacji aborcji rozumianej jako „usunięcie aborcji ze wszystkich przepisów karnych, niestosowanie innych przestępstw (np. morderstwa, nieumyślnego spowodowania śmierci) do aborcji, zapewnienie, że brak jest sankcji karnych za posiadanie, pomaganie, udzielanie informacji lub przeprowadzanie aborcji dla wszystkich odpowiednich podmiotów”.

Jasne stanowisko sprzeciwiające się kryminalizacji aborcji wyraził także Komitet ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet, stojący na straży przestrzegania wiążącej Polskę międzynarodowej Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (Dz.U. 1982 nr 10 poz. 71). W niedawnym raporcie dotyczącym sytuacji w Polsce, w swoich rekomendacjach Komitet jasno wskazuje na konieczność dekryminalizacji aborcji w Polsce². W dokumencie podkreślono, że Polska musi uznać prawo do aborcji jako jedno z praw podstawowych i zrewidować prawo tak, by było zgodne z zawartymi w Konwencji zasadami niedyskryminacji kobiet i zasadniczej równości kobiet. Ponadto rekomenduje „wprowadzenie jako środka przejściowego w kierunku pełnej dekryminalizacji i legalizacji, moratorium na stosowanie przepisów karnych dotyczących aborcji i zaprzestanie wszelkich związanych z tym zatrzymań, dochodzeń i ścigania

¹ https://www.amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2024/01/Ruch-nie-do-zatrzymania_PL.pdf

² <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/08/poland-violated-womens-rights-unduly-restricting-access-abortion-un>

karnego pracowników służby zdrowia i osób prywatnych świadczących jakąkolwiek formę pomocy kobietom potrzebującym aborcji”.

W 2023 roku na kwestię kryminalizacji aborcji w Polsce zwróciło uwagę grono Specjalnych Sprawozdawców ONZ, odnosząc się do sprawy Justyny Wydrzyńskiej. W swoim oświadczeniu podkreślają, że Rząd Rzeczypospolitej Polskiej powinien nie tylko poddać rewizji aktualne prawo, kierując się w stronę dekryminalizacji aborcji, ale także zaprzestać prześladowania obrończyń praw człowieka, w szczególności tych działających przeciwko restrykcyjnemu prawu aborcyjnemu w Polsce³.

Wskazana wyżej oraz w petitum niniejszej petycji sprawa, jest jaskrawym przykładem tego, jak w praktyce istniejące prawo jest wykorzystywane do ścigania za jakąkolwiek pomoc w aborcji, wbrew międzynarodowym standardom. Wyrokiem sądu I instancji, Justyna Wydrzyńska została uznana za winną udzielenia pomocy w aborcji, jednakże w wyniku apelacji sąd odwoławczy uchylił wyrok sądu I instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. To moment, żeby państwo polskie stanęło na wysokości zadania i objęło ochroną obrończynie praw reprodukcyjnych, zamiast wykorzystywać niespełniające standardów międzynarodowych przepisy prawa do jej prześladowania.

Czynu, zarzucanego Justynie Wydrzyńskiej – tj. wsparcia kobiety w kryzysowej sytuacji, której państwo odmówiło dostępu do bezpiecznej aborcji, nie sposób uznać za „społecznie szkodliwy”. Przeciwnie, w demokratycznym porządku prawnym, respektującym w pełni prawa kobiet, należałoby jej postawę uznać za społecznie odpowiedzialną, motywowaną chęcią pomocy kobiecie znajdującej się w niezmiernie trudnej sytuacji, którą to sytuację Justyna Wydrzyńska doskonale знаła z autopsji i rozumiała. Art. 1 § 2 Kodeksu karnego stanowi, że czyn zabroniony o znikomej społecznej szkodliwości nie stanowi przestępstwa. Jednocześnie w myśl art. 115 § 2. k.k. przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd bierze pod uwagę m.in. sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, motywację sprawcy czy rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia. Zarówno element motywacyjny – współczucie, zrozumienie, chęć pomocy, sytuacja w jakiej znajdowała się kobieta, której pomogła Justyna Wydrzyńska, jak i fakt, że zarzucane jej naruszenie dotyczy przepisów sprzecznych z międzynarodowymi standardami praw człowieka, przemawiają za uznaniem, że stopień społecznej

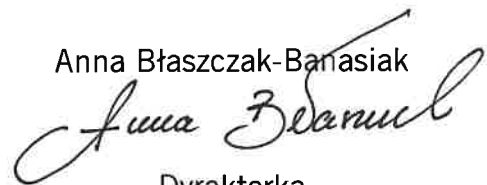
³ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/03/un-experts-urge-poland-acquit-woman-human-rights-defender-justyna-wydrzynska>

szkodliwości zarzucanego czynu jest znikomy, a tym samym nie stanowi przestępstwa. Zatem wobec istnienia negatywnej przesłanki procesowej zawartej w art. 17 § 1 pkt 2) k.p.k. i mając na uwadze, że sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania, oskarżyciel publiczny winien cofnąć akt oskarżenia i zakończyć postępowanie, które de facto jest trwającymi już od 3 lat represjami za stawanie w obronie praw człowieka.

Sprawa Justyny Wydrzyńskiej jasno pokazuje także, że polskie społeczeństwo jest gotowe na zmianę prawa w zakresie kryminalizacji aborcji. W ostatnich latach setki tysięcy osób podjęły działania, by wyrazić swoje poparcie dla zmiany prawa aborcyjnego. W badaniu opinii publicznej przeprowadzonym przez SW Research na zlecenie Amnesty International⁴⁴, prawie połowa ankietowanych zadeklarowała, że pomogłaby w dostępie do aborcji w sytuacji analogicznej do sytuacji, za którą została skazana Justyna Wydrzyńska.

Dlatego, by nie doprowadzić do kolejnych naruszających standardy międzynarodowe wyroków za pomaganie lub zapewnianie podstawowej usługi medycznej jaką jest aborcja, apelujemy o podjęcie wszelkich niezbędnych kroków w drodze do dekryminalizacji aborcji, w tym zapewnienie środków tymczasowych do momentu uchylecia art. 152 kodeksu karnego. Jednocześnie wobec trwającego wciąż postępowania przeciwko Justynie Wydrzyńskiej apelujemy, wspólnie z 764 690 osobami, z całego świata, które podpisały się pod petycją o wycofanie zarzutów stawianych Justynie Wydrzyńskiej, a których podpisy przedkładamy wraz z niniejszą petycją – o wydanie polecenia cofnięcia aktu oskarżenia.

Anna Błaszczak-Banaszak

Dyrektorka

Amnesty International Polska

- załącznik – wykaz podpisów pod petycją.

⁴ <https://www.amnesty.org.pl/prawie-polowa-polek-i-polakow-zrobilaby-jak-justyna-wyniki-badania/>